

REPERTORIUM VAN TIJDSCHRIFTLITERATUUR OP HET GEBIED VAN ACCOUNTANCY EN BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

*Samengesteld door de Stichting voor
Economisch Onderzoek der Universiteit
van Amsterdam, redactie: Mevr. Dra E.
Hijmans*

A. ACCOUNTANCY

II. HET ACCOUNTANTSBEROEP

Accountant of expert-comptable?

Perridon, Dr L. — Hier wordt uiteengezet, wat men in Frankrijk verstaat onder een „expert-comptable” en wat het Franse bedrijfsleven van hem verwacht.

Zowel in formeel als in materieel opzicht verschilt de toestand ten aanzien van het accountantsberoep in Frankrijk belangrijk van die in Nederland. De Fransman heeft door allerlei, gedeeltelijk historische, oorzaken minder vertrouwen in de economische wetenschap. Er bestaat dan ook nog weinig of geen vraag naar bedrijfseconomisch geschoolde accountants. De taak van de „comptable agréé” of expert-comptable beperkt zich hoofdzakelijk tot de juridische en fiscale aspecten van het bedrijfsgebeuren. Men kan echter zeker niet stellen dat de Franse accountant de mindere is van zijn Nederlandse collega.

De titel van „expert-comptable” is pas sedert 1942 beschermd. Ten aanzien van de beroepsethiek vertoont het beroepsstatuut van de Franse accountant veel gelijkenis met dat van de advocaat.

De laatste tijd neemt ook in Frankrijk de belangstelling der accountants voor de bedrijfseconomie toe.

A II - 1 *Maandblad voor Accountancy en Bedrijfshuishoudkunde, April 1954*
E 722.5

III. LEER VAN DE INRICHTING

De betekenis der electronentechniek voor de administratie

Bosch, Drs J. — Schrijver wil geen technische beschrijving, maar eerder een „filosofie der electronica” geven. Menselijke prestaties die zijn gebaseerd op de menselijke intelligentie kunnen niet worden overgenomen door electronische hulpmiddelen, maar dit is wél het geval met intellectuele arbeidsprestaties (bijvoorbeeld lezen, rekenen, sorteren, schrijven, transporteren) en energie-prestaties. Nu heeft de techniek hulpmiddelen geleverd die een „traagheidsloze” reactiesnelheid hebben, en hierdoor kunnen onder bepaalde omstandigheden de intellectuele routinehandelingen electronisch verricht worden. Op de aard van deze omstandigheden wordt nader ingegaan, en de feitelijke ontwikkeling der hulpmiddelen in verschillende landen wordt in het kort geschetst. De werkwijze van electronische rekenmachines voor administratief gebruik, welke gekoppeld zijn aan ponskaartenmachines, wordt beknopt beschreven.

Dat deze machines tot dusverre nog slechts op betrekkelijk kleine schaal in gebruik zijn genomen, is er aan te wijzen dat de electronentechnici meestal niets afweten van de specifieke problemen der administratie, terwijl de administrateur van zijn kant vaak de mogelijkheden der electrotechniek niet kent. Ook zijn de voor ingewikkelde mathematische berekeningen geconstrueerde machines niet geschikt voor de administratie omdat ze zijn ingesteld op het opnemen van weinig data en het produceren van een vrij bescheiden aantal resultaten verkregen door vele ingewikkelde berekeningen. De administratieve problematiek daarentegen vereist het opnemen van een groot aantal data en het leveren van veel resultaten terwijl de berekeningen relatief eenvoudig zijn. Bovendien zijn de machines duur, terwijl het opstellen der instructies voor hun gebruik een speciale kennis vraagt, die nog schaars is. Er zijn nog meer vertragende factoren, maar ze zijn volgens schrijver niet wezenlijk en niet onoplosbaar. Een toenemende „electronificatie” op administratief gebied is dus te verwachten. Schrijver bespreekt in het kort de consequenties hiervan o.m. in verband met werkloosheid, met de richting van het administratief onderwijs en met de organisatie der administratie.

A III - 3 *Maandblad voor Accountancy en Bedrijfshuishoudkunde, Maart 1954*
E 738

B. BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

a. ALGEMENE BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

III. WAARNEMINGSMIDDELEN

Van Beschrijving tot Beslissing

Burg, Drs A. R. van der — In dit artikel wordt een beknopt overzicht gegeven van de ontwikkeling en de mogelijkheden van de moderne statistiek, in de vorm van bespreking van een reeks „ontdekkingen” als: het gemiddelde, de spreiding, het kengetal, de correlatie, de waarschijnlijkheidsrekening, de stochastische statistiek, de critische steekproef enz. Aldus wordt aangetoond hoe de statistiek zich geleidelijk heeft ontwikkeld uit een passief stadium der objectieve beschrijving tot in een actief stadium der analyse en interpretatie. Schrijver noemt als de voorlaatste „ontdekking” de factorrekening, welke mede de industriële statisticus in staat stelt de bedrijfsleiding die informatie te verschaffen welke het nemen van een verantwoorde beslissing gemakkelijker maakt.

Sinds enige jaren is een nieuwe ontwikkeling aan de gang, welke in Engeland en Amerika als „operational research” bekend staat en door schrijver met het Nederlandse woord „beslissingskunde” wordt aangeduid. Met een aantal voorbeelden wordt de aard van deze „laatste ontdekking” geïllustreerd. Schrijver besluit zijn beschouwing met de opmerking dat weliswaar de intuïtie in het ondernemersbeleid altijd de hoofdfactor zal blijven, maar dat toch de ratio van de beslissingskunde voor een deel de intuïtie zal kunnen vervangen, hetgeen als winst moet worden beschouwd.

B a III - 2
E 76

De Naamloze Venootschap, Maart 1954

IV. LEER VAN DE KOSTPRIJS EN DE PRIJSVORMING

Economic and Accounting Concepts in Break-even Analysis

Ageloff, L. — Het bepalen van het „break-even point” als grondslag voor beslissingen van bedrijfspolitieke aard houdt in dat men uitgaat van een bepaald mathematisch model t.a.v. de samenhang tussen kosten en productievolume. Indien dit model niet met de feitelijke verhoudingen klopt, is de analyse fout en het erop gebaseerde budget onjuist. Schrijver demonstreert op welke wijzen zulk een model onjuist kan zijn, en bespreekt een aantal voorbeelden van modellen. Indien de gegevens over de samenhang tussen kosten en productieomvang juist zijn, kan men ze tevens gebruiken voor de variabele bedrijfsbegroting. Door de vergelijking van de feitelijke kostengegevens met de begrotingscijfers verkrijgt men dan nog meer inzicht in de samenhang. Dit soort analyse en projectie is onmisbaar, vooral indien een bedrijf onder moeilijke concurrentieverhoudingen werkt.

B a IV - 1
E 136.24

The New York Certified Public Accountant, Januari 1954

Kostenverbijzondering in Handelsbedrijven

Woestijne, Dr W. J. van de — Een juiste kostprijsberekening is voor het handelsbedrijf evenzeer nodig als voor het industriële bedrijf, terwijl ook de moeilijkheden welke men bij de kostenverbijzondering ontmoet in beide gevallen in beginsel van dezelfde aard zijn. De methode van kostprijsberekening dient echter voor de handel bijzonder aanpasbaar te zijn, omdat hier zowel de kosten per artikel of artikelgroep als de kosten per order, ordergroep of deelmarkt van belang kunnen zijn.

Te dien einde raadt schrijver aan, de kosten te verdelen in twee hoofdgroepen. De ene hoofdgroep omvat alle kosten welke verband houden met de aard van de goederen en de andere die welke zijn verbonden met de aard van de afnemers of van de deelmarkten.

Binnen deze hoofdgroepen kunnen weer kostensoorten worden onderscheiden zodanig dat voor elke groep een verdeelsleutel kan worden gevonden overeenkomstig het oorzakelijk verband tussen die kosten en de verrichtingen van het handelsbedrijf. De sleutels en standaarden dienen flexibel te zijn, zodat zij in staat stellen tot een voorcalculatie van de gevolgen van veranderingen in de bedrijfs- en verkooppolitiek. Aldus concludeert schrijver dat ook voor de handel een nauwkeurige kostenberekening nodig en mogelijk is, welke in staat stelt tot het economisch beoordelen van de handelingen en dus tot het opvoeren van de productiviteit.

B a IV - 2a
E 136.323

Maandblad voor Accountancy en Bedrijfshuishoudkunde, Maart 1954

Alternatives to Direct Costing

Greer, H. C. — Nadat hij heeft aangetoond dat men het over de inhoud van het begrip „direct costing” onderling niet eens is, stelt de schrijver dat de grondslag van dit begrip ligt in het onderscheid tussen vaste en variabele kosten. Vervolgens maakt hij duidelijk dat dit geen zwart-wit-onderscheid is, maar dat het integendeel uitermate moeilijk is om vast te stellen, in hoeverre de kostenelementen al dan niet reageren op een bepaalde toe- of afname van de omvang der productie. Hij wijst op de noodzaak, de kosten zorgvuldig te classificeren naar hun gevoeligheid, en wel per kostencentrum afzonderlijk. Verder meent hij dat in de kostprijs over een periode slechts zoveel „vaste kosten” moeten worden opgenomen als redelijkerwijs verbonden kunnen worden geacht met de mate van bezetting die in feite in die periode is bereikt.

Het zonder meer als „kosten over de periode” beschouwen van alle in die periode vallende „vaste” offers leidt tot een onjuiste winstberekening.

De methode van „direct costing” is dus op meerdere punten veel te simplistisch.

B a IV 2d
E 136.342

Naca-Bulletin, Maart 1954

Kostprijs en Verkoopprijs

Nouwens, Drs A. — In tijden van laagconjunctuur kan het voorkomen, dat de marktprijs ligt beneden de kostprijs der goederen. Schrijver vraagt zich af, welke richtlijnen de rationeel handelende ondernemer dan zal volgen ten aanzien van prijspolitiek en calculatie beide, indien zijn positie op de markt hem tot een actief optreden in staat stelt. Hierbij komt hij tot opvattingen welke afwijken van die welke Prof. A. Mey in „Bedrijfsbegroting en Bedrijfsbeleid” heeft gegeven. De schrijver meent namelijk dat in dit geval de ondernemer zal streven naar een maximalisering van de opbrengstwaarde. Dit uitgangspunt voert hem tot de slotsom, dat in het gestelde geval de integrale kostprijs geen juiste basis voor de verkooppolitiek kan vormen. De enige verantwoorde grondslag hiervoor ligt in de curve der marginale kosten.

Vervolgens wordt nader ingegaan op de betekenis en inhoud der marginale calculatie voor gevallen waar de marktprijs boven de integrale kostprijs op vervangingswaardegrondslag ligt. Ook dan kan volgens de schrijver toepassing van de integrale kostprijs onjuistheden medebrengen. Zijn betoog wordt door een aantal formules gesteund. Enkele tegen de marginale calculatie aangevoerde bezwaren worden in het kort behandeld en weerlegd.

B a IV - 9
E 136.241

Economie, April 1954

V. LEER VAN DE FINANCIERING

De Verslaggeving van de Naamloze Vennootschap

Vecht, J. M. — Men vindt in de literatuur van vele zijden bezwaren geopperd tegen de verslaggeving van de N.V., met name wat betreft de summier specificatie van de posten op de resultatenrekeningen en wat betreft het „rookgordijn”, dat over de waardering en samenstelling van activa en passiva op de balans wordt gelegd.

Schrijver zoekt hiervan de oorzaken, en wil daartoe enerzijds nagaan, welke personen resp. groepen belang hebben bij een zo volledig mogelijk inzicht in de financiële structuur der N.V., en in welke mate. Anderzijds is de vraag relevant, of en in welke mate het belang der N.V. verstrekken of tegengaan van volledige openbaarheid met zich brengt.

De conclusie is, dat de verslaggeving van de N.V. een bepaalde graad van openbaarheid daarin met name voor aandeelhouders-beleggers, concurrerende ondernemingen en de betrokken N.V. zelf van belang is. Van geval tot geval dient de mate van deze diverse belangen tegen elkaar te worden afgewogen teneinde vast te stellen in welke mate de N.V. aan het beroep op openbaarheid kan en mag voldoen. Men mag niet à priori stellen dat tot nu toe de N.V. in de verslaggeving zonder afdoende noodzaak is tekort geschoten.

B a V - 1
E 341

Maandblad voor Bedrijfsadministratie, April 1954

VI. LEER VAN DE ORGANISATIE

Is het mogelijk het personeelbeheer van enkele kleinere ondernemingen te combineren?

Aan de hand van ervaringen in de Twentse textielindustrie, waar sinds enkele jaren de figuur voorkomt van één vast personeelsadviseur voor tien bedrijven, wordt de vraag onder de loupe genomen of meerdere kleinere bedrijven tezamen één man kunnen aanstellen voor het personeelbeheer.

Als uitgangspunt wordt gesteld, dat het pas zin heeft over zulk een combinatie te denken, als er in elk der bedrijven van directiewege reeds bewust een bepaald personeel-beleid gevoerd wordt.

Het personeelbeheer is het samenstel van concrete maatregelen dat uitdrukking moet geven aan dat beleid. Het kan inderdaad wel door één man voor meerdere bedrijven verzorgd worden, mits deze zich voldoende in elk bedrijf kan inleven. Personeelbeheer is niet het toepassen van bepaalde technieken, maar het onderkennen van de problemen van het eigen bedrijf vanuit de centrale gedachten ten aanzien van het personeelbeleid, dat wil zeggen van de menselijke verhoudingen zoals de leiding die wenst te verwezenlijken. Zijn de specifieke problemen onderkend, dan kan men pas beslissen of, en welke, technieken zullen worden toegepast.

B a VI - 1
E 641.211.3

Doelmatig Bedrijfsbeheer, April 1954

Control and Freedom in a Decentralized Company

Villers, Raymond. — Dit artikel handelt over de vraag, in hoeverre en op welke wijze de eisen van goede planning en doelmatig bedrijfsbeheer te rijmen zijn met die van goede menselijke verhoudingen, zoals deze in de laatste tijd steeds meer naar voren zijn gekomen. Het probleem is, hoe men grote bedrijven zodanig kan organiseren dat de kwaliteit en kracht van kleine, een goede eenheid vormende werkgroepen behouden blijft. Decentralisatie en delegatie van initiatief worden vrij algemeen toegepast om dit te bereiken; hierbij zijn twee belangrijke moeilijkheden te overwinnen. In de eerste plaats zijn de eenheden die gedecentraliseerd worden meestal toch nog niet klein genoeg, en in de tweede plaats is het goed centraal beheren van gedecentraliseerde eenheden niet gemakkelijk. Schrijver behandelt vooral het laatste vraagstuk, en ontwikkelt een systeem van centrale planning en voortgangscontrole bij vrij sterke delegatie van gezag en verantwoordelijkheid. De hiervoor gegeven richtlijnen worden getoetst aan een drietal praktijkvoorbeelden. De conclusie is dat goede planning en taakverdeling en zorgvuldige functieomschrijving een grote mate van delegatie van verantwoordelijkheid mogelijk maken, die de menselijke verhoudingen sterk ten goede komt. Echter is en blijft het optreden van de leidende mensen de beslissende factor, die niet door organisatietechniek kan worden vervangen.

Ba VI - 13
E 612.324

Harvard Business Review, Maart-April 1954

In Conference

Bales, R. F. — Het nemen van beslissingen in commissies, werkgroepen, „teams” e.d. is vooral in de Verenigde Staten zéér algemeen. Men weet er echter nog te weinig van hoe zulke besluiten tot stand komen, en hoe men het werken in groepen zo effectief mogelijk kan maken. Op dit gebied worden van alle kanten onderzoekingen gedaan, en de resultaten van enkele daarvan zijn in dit artikel verwerkt en commentarieerd.

Interessant zijn bijvoorbeeld de uitkomsten ten aanzien van het „leiderschap” in een groep. In feite blijken er in de groepen die het meest effectief werken, twee leiders te zijn: één die het zakelijk centrum is, en daarnaast een „populaire figuur” die helpt om de groep als één geheel te laten functioneren en tevens elk lid het gevoel te geven dat zijn mening tot zijn recht komt. Aanbevelingen ten aanzien van de grootte van commissies, de keus van de leden, waar zeer veel van afhangt, en de werkwijze, sluiten het artikel.

B a VI - 16
E 642.0

Harvard Business Review, Maart-April 1954

Die Untersuchung innerbetrieblicher Materialfluss- und Transportverhältnisse

Krippendorff, Herbert. — Voor het onderzoeken van het verloop van een bepaalde arbeidsverrichting zijn in de loop van de tijd effectieve studiemethoden ontwikkeld. Maar om het gehele productieproces doelmatig te doen verlopen, is nodig dat overbodige verplaatsingen, stilstanden en andere overgangsverliezen worden uitgeschaald, en moeten dus andere methoden worden toegepast. Nodig is dat men scherp onderscheidt, welke verrichtingen in feite „vervoer” zijn, en welke neerkomen op „hanteren”, op „blijven staan van onaf werk”, op „opslag”, „contrôle” e.d. Voor elk van deze verrichtingstypen wordt een symbool gekozen. Is er bijvoorbeeld in een bepaald deel van de productie waar met machines wordt gewerkt, veel „hanteren”, dan betekent dit dat de machine misschien niet zo economisch aangewend wordt als mogelijk zou zijn indien men het „hanteren” kon verminderen. Veel „opslag” e.d. betekent o.m. dat vermogen wordt vastgehouden en plaatsruimte in beslag wordt genomen, enz.

Aan een aantal voorbeelden wordt geïllustreerd, hoe men met behulp van de hier aangeduide „productiegang-analyse” de doelmatigheid in het bijzonder vanuit het oogpunt van het intern vervoer kan vergroten.

B a VI - 19
E 641.234

Industriële Organisatie, Februari 1954

VII. LEER VAN DE ARBEIDSVOORWAARDEN

Het schatten bij tijdstudies

Metman, J. P. — Bij tijdstudie zijn twee vragen op te lossen, namelijk: „welke arbeider moet men waarnemen?” en „welke prestatie kan men van een „normale” arbeider verlangen?” Meting aan de „ideale” arbeider noch het rekenkundig of statistisch zoeken naar de „normale” arbeider kunnen tot consequent geldende resultaten leiden. Een nieuwere methode bestaat in het schatten van de snelheid en het berekenen van de inspanning door deze geschatte snelheidsfactor te vermenigvuldigen met de waargenomen arbeidstijd. Neemt men dan aan dat de inspanning recht evenredig toeneemt met de geleverde productie, dan kan men aldus een minimale tijd berekenen en van daaruit met toelagen voor vermoeidheid enz. komen tot een „tijd voor de normale arbeider”.

Schrijver levert een kritische beschouwing van deze methode, en concludeert dat het theoretisch fundament van deze methode niet houdbaar is. Tegenwoordig schat men dan ook meestal de inspanning, onder de een of andere naam. Bij toepassing van de moderne tijdstudie-techniek is in elk geval voorzichtigheid geboden, en hangt veel af van de kwaliteiten van hen, die haar toepassen.

B a VII - 5
E 641.214.22

Tijdschrift voor Efficiënte Bedrijfsorganisatie, April 1954

De nauwkeurigheid van M.T.M. in de praktijk

Berenschot, Ir H. W. — Gegevens van 5 M.T.M.-analysten en 18 tijdwaarnemers worden vergeleken, teneinde te zien in hoeverre de resultaten van de M.T.M.- en aanverwante methoden afwijken van die van „orthodoxe” tijdstudies voor hetzelfde werk.

Indien men kan aannemen dat de kwaliteit der gebruikte tijdstudie behoorlijk is, levert de vergelijking variatiecoëfficiënten van 4—11%. Dit zijn cijfers van dezelfde orde als die, welke gelden t.a.v. de onzekerheid van de resultaten van tijdstudiewerk, al liggen ze gemiddeld wat hoger dan de „behoorlijke” variatiecoëfficiënt van tijdstudiewerk.

Er zijn allerlei factoren, die mede op de keus van techniek voor het benaderen van tijdnormen van invloed zijn. De nauwkeurigheid is er maar één van, en niet altijd de belangrijkste.

Zo kunnen bijvoorbeeld selectie van werkmethode en verbetering van methode en gereedschap van belang zijn, in welk geval vaak de bewegingsanalyse zal worden gekozen; enz.

Te verwachten is dat tijdstudietechniek en synthetische bewegingstijden naast elkaar zullen worden gebruikt, ook in één bedrijf. Het zal dan van de omstandigheden afhangen welke van de beide elkaar completerende technieken de grootste rol bij de analyse en synthese van het werk zal spelen.

B a VII - 5
E 641.214.2

Tijdschrift voor Efficiëntie en Documentatie, April 1954